

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF THE STATE TAX POLICY OF UKRAINE

УДК 336.221

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct57-16>**Абубекерова А.З.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів та обліку
Запорізький інститут економіки
та інформаційних технологій**Оглобліна В.О.**к.е.н., доцент,
завідувач кафедри фінансів та обліку
Запорізький інститут економіки
та інформаційних технологій**Abubekerova Albina**Zaporizhzhya Institute of Economics
and Information Technologies**Ogloblina Viktoriia**Zaporizhzhya Institute of Economics
and Information Technologies

У статті розглянуто вплив державного управління і податкової політики держави на розвиток національної податкової системи. Більшість країн вибирає політику помірної оподаткування. Проведення такої податкової політики спрямоване на досягнення стабільного зростання економіки країни, сприятливого податкового клімату, який стимулює розвиток господарської діяльності та дає змогу ефективно вирішувати соціальні проблеми в державі. Держава шляхом установлення ставок податків та їх видів впливає на розвиток окремих галузей або сфер економіки, що підвищує ефективність економічного розвитку. В Україні створено податкову систему, яка дає змогу мобілізувати кошти в розпорядження держави, здійснювати їхній розподіл та перерозподіл для досягнення цілей економічного і соціального розвитку. Збільшити надходження до відповідного бюджету можливо за рахунок справедливого оподаткування, зменшення податкового тягаря на платників податків, а також запровадження системи певних контрольних і податкових заходів задля легалізації доходів юридичних і фізичних осіб.

Ключові слова: бюджет, податки, податкова система, фінансова децентралізація, адміністрування податків і зборів, податкове законодавство, податковий тиск.

В статье рассмотрено влияние государственного управления и налоговой поли-

тики государства на развитие национальной налоговой системы. Большинство стран выбирает политику умеренного налогообложения. Проведение такой налоговой политики направлено на достижение стабильного роста экономики страны, благоприятного налогового климата, который стимулирует развитие хозяйственной деятельности и позволяет эффективно решать социальные проблемы в государстве. Государство путем установления ставок налогов и их видов влияет на развитие отдельных отраслей или сфер экономики, что повышает эффективность экономического развития. В Украине создана налоговая система, которая позволяет мобилизовать средства в распоряжение государства, осуществлять их распределение и перераспределение для достижения целей экономического и социального развития. Увеличить поступления в соответствующий бюджет возможно за счет справедливого налогообложения, уменьшения налогового бремени на плательщиков налогов, а также внедрения системы определенных контрольных и налоговых мер с целью легализации доходов юридических и физических лиц.

Ключевые слова: бюджет, налоги, налоговая система, финансовая децентрализация, администрирование налогов и сборов, налоговое законодательство, налоговое бремя.

The article examines the influence of public administration and state tax policy on the development of the national tax system. Most countries opt for a moderate taxation policy. Carrying out such a tax policy is aimed at achieving stable economic growth of the country, a favorable tax climate that stimulates the development of economic activity and allows you to effectively solve social problems in the state. The state, through the establishment of tax rates and their types, influences the development of certain sectors or spheres of the economy, thereby increasing the efficiency of economic development. The goal of tax policy is, on the one hand, to establish optimal taxes that do not hinder the development of entrepreneurship, and on the other, to ensure that the budget receives sufficient funds to meet state and local needs. Established in the early 90s, immediately after the proclamation of an independent state in 1991, the tax system of Ukraine was constantly changing in the direction of finding an optimal structure, which allows mobilizing funds at the disposal of the state, distributing and redistributing them for the purposes of economic and social development. The Tax Code of Ukraine establishes the basic principles for determining the subjects of legal relations, their rights and obligations, a list of taxes, fees and mandatory payments that make up the taxation system, objects and tax base, the size of tax rates. In connection with the development of digital technologies, qualitative changes are taking place in the tax administration system. The payer's electronic cabinet greatly simplifies the technology of relations between taxpayers and regulatory authorities, while eliminating the subjective factor and allows reducing transaction, time, and labor costs. The unfavorable economic situation in Ukraine led to a slowdown in GDP growth and, as a consequence, a decrease in tax revenues. It is possible to increase revenues to the relevant budget due to fair taxation, reduction of the tax burden on tax payers, as well as optimization of the system of control and tax levers of government influence on the economy in order to legalize the income of legal entities and individuals.

Key words: budget, taxes, tax system, financial decentralization, administration of taxes and fees, tax legislation, tax burden.

Постановка проблеми. Сформована ще на початку 90-х років, відразу після проголошення у 1991 році незалежної держави, податкова система України постійно змінювалася в напрямі пошуку оптимальної структури, яка дає змогу мобілізувати кошти в розпорядження держави, здійснювати їх розподіл і перерозподіл для досягнення цілей економічного і соціального розвитку. Неблагополучна економічна ситуація в Україні призвела до сповільнення зростання ВВП та, як наслідок, зменшення

податкових надходжень. Податкові надходження складають 87% доходів зведеного бюджету України. Ефективна державна податкова політика сприяє підвищенню ефективності, стабільності та прогнозованості податкової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми реалізації державної податкової політики України присвячені праці таких учених, як Ю.Б. Іванов, І.А. Майбуров, К.І. Швабій, К.П. Проскура.

Постановка завдання. Метою дослідження є оптимізація реалізації державної податкової політики України. Для досягнення поставленої мети було досліджено ефективність податкової системи України та можливість її адаптації до норм і правил Європейського Союзу. Проаналізовано шляхи підвищення якості та ефективності податкового адміністрування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна податкова система розвивається під впливом державного управління з урахуванням досвіду розвинутих країн, особливо європейських, і податкової політики держави. Отже, податкова політика є важливим інструментом розвитку податкової системи, тому питання розвитку цієї політики нині є вельми актуальними, зокрема, в умовах фінансової децентралізації.

Податкова політика має декілька рівнів сприйняття (рис. 1).

Державна податкова політика – це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Податкова політика повинна забезпечувати вирішення двоєдиного завдання. З одного боку, це

встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвитку підприємництва, а з іншого боку, це забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних та місцевих потреб, тому головним завданням податкової політики є встановлення балансу між двома чинниками, якими визначається потреба у податках, а саме необхідністю фінансового забезпечення виконання державою загалом притаманних їй завдань та функцій і вирішенням соціально-економічних завдань.

Податкове законодавство України ґрунтується на таких засадах:

- рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- фіскальна достатність;
- соціальна справедливість;
- економічність оподаткування;
- стабільність;
- рівномірність та зручність сплати;
- єдиний підхід до встановлення податків та зборів.

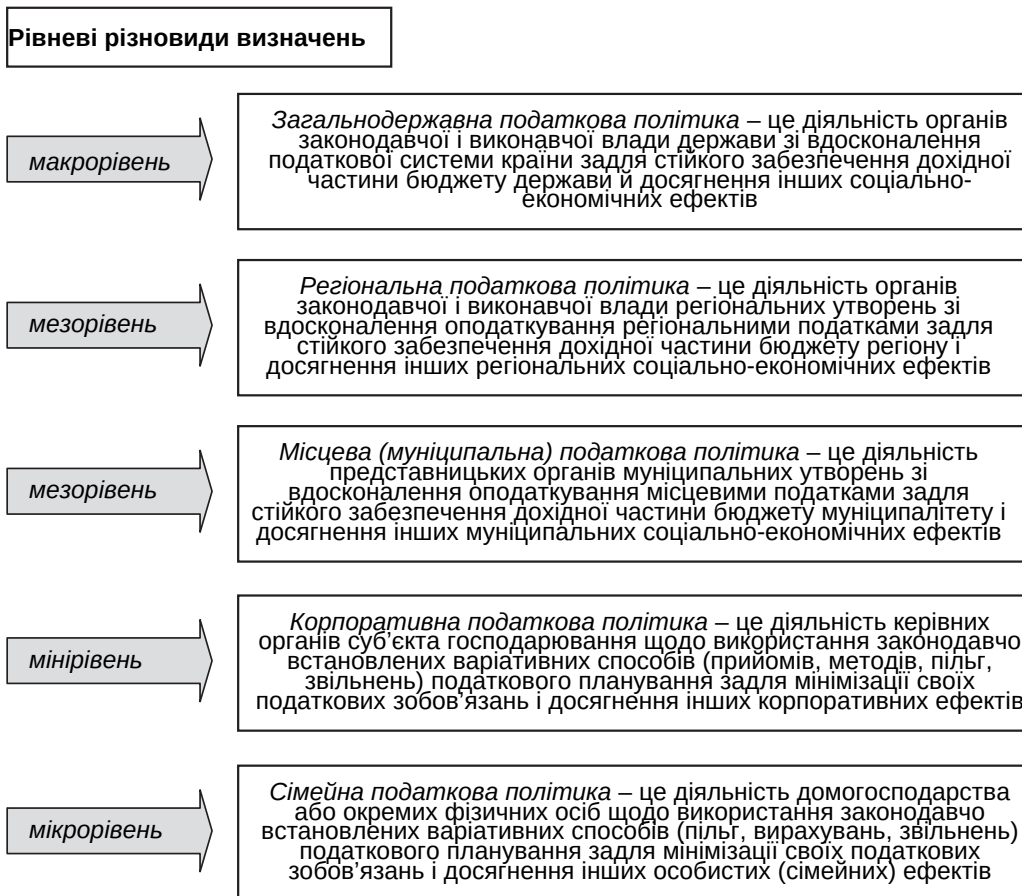

Рис. 1. Різномірні поняття «податкова політика»

Джерело: [1, с. 21]

Рис. 2. Форми реалізації податкової політики держави

Джерело: [3, с. 15]

Податковим кодексом України встановлюватимуться основні засади визначення суб'єктів правових відносин, їхні права та обов'язки, перелік податків, зборів (обов'язкових) платежів, що становлять систему оподаткування, об'єкти та база оподаткування, розміри податкових ставок. Крім того, Податковим кодексом України пропонується врегулювати питання, пов'язані з порядком ведення податкового обліку, забезпеченням виконання податкових зобов'язань та мірою відповідальності за порушення у сфері оподаткування [4].

У зв'язку з розвитком цифрових технологій докорінні якісні зміни відбудуться у системі адміністрування податків. Йдеться про такі системи, як електронний кабінет платника податків, електронне адміністрування ПДВ, системи електронного адміністрування пального, які функціонують у повному обсязі та дають змогу зменшити трансакційні, часові, трудові витрати. Електронний кабінет платника значною мірою спрощує технології взаємовідносин між платниками податків і контролюючими органами, усуваючи суб'єктивний чинник [5, с. 41], але програма потребує вдосконалення. Можливі проблеми під час завантаження, зокрема в останні дні реєстрації податкових накладних та звітності платників податків.

Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової і митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства.

Основними пріоритетами Міністерства фінансів України у забезпеченні формування та реалізації державної податкової політики є такі:

- підвищення ефективності, стабільності та прогнозованості податкової системи;
- підвищення якості та ефективності податкового адміністрування;
- ефективно акумулювання ресурсів, необхідних для виконання державою своїх функцій;

– забезпечення справедливості та рівності податкової системи, її адаптації до норм та правил Європейського Союзу;

- відсутність негативного впливу для ведення бізнесу та сприяння економічному розвитку;
- розширення бази оподаткування [6].

Держава шляхом установлення ставок податків та їх видів стимулює чи обмежує розвиток окремих галузей або сфер економіки, що може впливати на ефективність і стабільність економічного розвитку країни. В Україні створено податкову систему, яка дає змогу мобілізувати кошти в розпорядження держави, здійснювати їхній розподіл та перерозподіл для досягнення цілей економічного й соціального розвитку. Однак сьогодні в Україні існують проблеми системного характеру, такі як податкова заборгованість платників податків перед бюджетом та цільовими фондами, бюджетна заборгованість з відшкодування податку на додану вартість. Податкова система України характеризується передусім фіскальною спрямованістю.

Таблиця 1

Податкові надходження у 2019 році, % до ВВП [7]

Країна	Частка, %
США	24,5
Корея	27,4
Швейцарія	28,5
Україна	28
Японія	32,0
Великобританія	33,0
Канада	33,5
Іспанія	34,6
Республіка Чехія	34,9
Польща	35,4
Угорщина	35,8
Німеччина	38,8
Нідерланди	39,3
Норвегія	39,9
Фінляндія	42,2
Австрія	42,4
Італія	42,4
Швеція	42,9
Франція	45,4
Данія	46,3

Більшості країн сьогодні властиве помірне оподаткування, і це є результатом проведення такої податкової політики, пріоритетом якої є стабільне економічне зростання, формування сприятливого податкового клімату для розвитку господарської діяльності та ефективного вирішення соціальних проблем у державі.

Питома вага податків у ВВП більшості країн світу є досить суттєвою.

Неблагополучна економічна ситуація в Україні призвела до сповільнення зростання ВВП та, як наслідок, зменшення податкових надходжень.

Ефективність податкової політики визначається тим, наскільки вона сприяє розвитку економіки як системи, розширенню виробництва, підвищенню життєвого рівня населення. Податки використовуються як інструмент економічної політики. Підвищення фіскальної ефективності податків можливе завдяки розширенню податкової бази, покращенню адміністрування, зменшенню масштабів ухилення від сплати податків.

Висновки з проведеного дослідження. Розвиток податкової політики в Україні має бути спрямований на вдосконалення податкової системи та адміністрування податків і зборів, збільшення надходжень до відповідного бюджету за рахунок справедливого оподаткування, зменшення податкового тягаря на платників податкових, а також запровадження системи певних контрольних і податкових заходів задля детінізації економіки в Україні та легалізації доходів юридичних і фізичних осіб.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навчальний посібник / за ред. Ю.Б. Іванова, І.А. Майбурова. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2010. 492 с.
2. Проскура К.П. Податкове адміністрування в Україні в посткризовий період: ефективність та напругами модернізації. Київ : ТОВ «Емкон», 2014. 376 с.
3. Абубекерова А.З. Формування та реалізація державної податкової політики України. *Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах діджиталізації* : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 12–13 листопада 2020 року). Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. С. 15–17. URL: <https://science.kname.edu.ua/>

[images/dok/konferentsii/2020konf/12_13_11_.pdf](https://zakon.rada.gov.ua/images/dok/konferentsii/2020konf/12_13_11_.pdf) (дата звернення: 05.07.2021).

4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 05.07.2021).

5. Податкова політика держави. Ще один великий компроміс / за заг. ред. К.І. Швабія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 61 с.

6. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки : Розпорядження КМУ від 8 лютого 2017 року № 142-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.06.2021).

7. OECD Tax Statistics. URL: <https://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?datasetcode=REV&lang=en> (дата звернення: 02.06.2021).

REFERENCES:

1. Ivanov Ju.B., Majburova I.A. (2010) Podatkova polityka: teoriya, metodologhija, instrumentarij [Tax policy: theory, methodology, tools]. Kharkiv: VD "INZhEK". (in Ukrainian)
2. Proskura K.P. (2014) Podatkove administruvannya v Ukraini v postkrizoviy period: efektyvnist' ta napryami modernizatsii [Tax administration in Ukraine in the post-crisis period: efficiency and directions of modernization]. Kyiv: TOV "Emkon". (in Ukrainian)
3. Abubekerova A.Z. Formuvannya ta realizatsiya derzhavnoi podatkovoї polityki Ukraini [Formation and implementation of the state tax policy of Ukraine]. Available at: https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2020konf/12_13_11_.pdf (accessed 05 July 2021).
4. Podatkovyj kodeks Ukraїny [Tax Code of Ukraine] vid 2 ghrudnja 2010 roku № 2755-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed 05 July 2021).
5. Shvabija K.I. (2018) Podatkova polityka derzhavy. Shhe odyn velykyj kompromis [Tax policy of the country. Another big compromise]. Irpin: Universytet DFS Ukraїny. (in Ukrainian)
6. Pro skhvalennja Strateghiji reformuvannja systemy upravlinnja derzhavnymy finansamy na 2017–2020 r. [On approval of the Strategy for reforming the public administration system finances for 2017–2020]. Rozporjadzhennja KМУ vid 8 ljutogho 2017 roku № 142-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (accessed 15 June 2021).
7. OECD Tax Statistics. Available at: <https://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?datasetcode=REV&lang=en> (accessed 02 June 2021).